ادامه از صفحه اول

سردار سلیمانی، نماد موفق مدیریت بحران طبیعی

این ویژگی به‌درستی و به‌تمامی در سردار سلیمانی موجود بود. در سوم فروردین ۱۳۹۸، سازمان هواشناسی اطلاع داد که با ورود سامانه بارشی جدیدی از غرب ایران، سیلاب و خسارت‌های جانی و مالی به‌ویژه در پهنه استان‌های غربی و رشته‌کوه‌های زاگرس قابل انتظار است. این سیلاب‌ها در پنجم فروردین، ۱۹ کشته در شهر شیراز بر جای گذاشت. از روز ششم فروردین اعلام شد ظرفیت سدهای استان خوزستان تقریبا به حد بیشینه خود رسیده است. در روز نهم فروردین با دستور رئیس‌جمهور دریچه‌های سدهای خوزستان برای مانعت از سرریز سدها گشوده شد و به‌تدریج مناطق پایین‌دست، به‌ویژه دشت آزادگان و تالاب‌های هورالعظیم و شادگان به‌طورکامل دچار آب‌گرفتگی شد. موج دوم بارش‌ها در ۱۱ فروردین ۱۳۹۸ آغاز شد و سیلاب مهمی در رودخانه کشکان در روزهای ۱۲ و ۱۳ فروردین عملا ارتباط شهرهای معمولان و پلدختر را با سایر نواحی پیرامونی قطع کرد. این موج دوم نیز به گستردگی بیشتر پهنه آب‌گرفتگی در پایین‌دست و محاصره‌شدن روستاها در دشت خوزستان منجر شد. اعطای مجوزهای گوناگون و بعد بسته‌شدن سدها توسط مدیران شهری و استانی موجب شده بود خسارت زیادی به مردم، به‌ویژه ساکنان در پایین‌دست سدها وارد شود. مجوزهای متعدد برای تجاوز به حریم رودخانه‌ها و ساخت‌وساز مسکونی و سیاحتی صادر شد که بخشی از خسارت‌های سیلاب فروردین ۹۸ به همین بی‌سامانی‌ها مرتبط بود. در دشت سیلابی و بستر رودخانه، عبور آب با معارض‌های مختلف و انسان‌ساخت جدید روبه‌رو بود که شدت گستره تخریب‌ها را زیاد کرد. «نبود نظم و ترتیب در مدیریت بحران» و حجم بالای آب پشت سدها و عدم آزادسازی آن در بهمن و اسفند و لایروبی‌نشدن رودخانه‌ها موجب تشدید خسارت‌ها در خوزستان شد. ۱۸۲ روستا به‌صورت کلی و جزئی در سطح خوزستان تخلیه شدند و از تعداد روستاهای تخلیه‌شده، ۶۱ روستا دچار آب‌گرفتگی شد و چهارهزارو ۶۰۰ واحد مسکونی آسیب دید. غیر از سیلاب‌های سایر استان‌ها حدود ۵۰۰ میلی‌متر بارش در استان خوزستان تا ۲۰ فروردین ۹۸ گزارش شد. میزان بارش‌های بلندمدت آن به‌طور متوسط ۲۴۰ میلی‌متر است و متوسط بارش خوزستان در سال آبی ۹۷-۹۸ تا پنجم فروردین کمتر از ۲۰۰ میلی‌متر بود.

آورد آب رودخانه‌های خوزستان در سال‌های قبل از خشک‌سالی، در یک سال آبی به‌طور متوسط حدود ۲۷ میلیارد مترمکعب بود، درحالی‌که در سال آبی ۹۶-۹۷ این میزان به ۱۳ میلیارد مترمکعب کاهش پیدا کرد و یک خشک‌سالی شدید در خوزستان تجربه شد. تا نیمه فروردین ۹۸ حدود ۲۸.۵ میلیارد مترمکعب آورد آب رودخانه‌های خوزستان برآورد شد. به گزارش سازمان هواشناسی، سامانه بارشی جدید از بعدازظهر جمعه ۱۶ فروردین وارد کشور شد. سردار شهید حاج قاسم سلیمانی در همین تاریخ در ۹۸/۱/۱۶ پیامی صادر کرد و با ابتکاری جالب از استفاده از ظرفیت میدانی نیروهای تحت امر خود و سپاه استانی و نیروهای مردمی در موکب‌های اربعین و ستادهای عتبات برای استفاده در کمک به سیل‌زدگان یاد کرد: «با توجه به پیش‌بینی‌ها در گسترش خطرات و آسیب‌ها برای مردم و افزایش دامنه نیازها در شرایط پیش‌رو، این‌جانب و سایر فرماندهان و پیش‌کسوتان دفاع مقدس، با همکاری ستادهای عتبات عالیات و اربعین مراکز استان‌ها، بر خود وظیفه می‌دانیم سایر امکانات، ظرفیت‌ها و تجارب موجود از جمله در موکب‌های خدمت‌رسانی به زائران اربعین حسینی را با هماهنگی و همراهی مجموعه‌های مسئول فعال و در صحنه، ساماندهی و با گسیل و استقرار آن از هفته آینده و به‌مدت یک ماه در مناطق در معرض سیل و تا هنگام عادی‌شدن وضعیت، به کمک مردم شهرهای پلدختر، سوسنگرد، بستان و دیگر نقاط بشتابیم.

بی‌تردید اتفاق کلمه و روحیه بسیج‌شوندگی ملی که در لحظه حساس کنونی با حضور مردم همیشه در صحنه و با مشارکت در ساخت خاکریزها و دیواره‌های خاکی، دژها، حفر کانال، پرکردن کیسه‌های مخصوص شن، پذیرایی، اسکان و حمل‌ونقل رایگان مردم، به‌کارگیری قایق‌ها و ماشین‌آلات شخصی، کمک‌های نقدی و رساندن مشتاقانه کمک‌های اولیه مانند آب، غذا، پوشاک، لوازم گرمایشی و... بار دیگر در فضای عمومی کشور بروز و ظهور یافته است؛ ظرفیت راهبردی و گره‌گشایی است که مانند گذشته یاری‌بخش عبور ایران عزیز از شرایط سخت و بحران‌هایی مانند هشت سال دفاع مقدس است». این سردار شهید با حضور میدانی در منطقه خوزستان به‌ویژه در دشت آزادگان، هورالعظیم و شادگان، در روز ۱۹ فروردین اشاره کرد: «مشتاقان دفاع از حرم به کمک سیل‌زدگان خوزستان بیایند، کمک به مردم خوزستان مانند دفاع مقدس و دفاع از حرم است». بعضی کارشناسان سیلاب فروردین‌ماه را نشان از شروع ترسالی دانستند، ولی در همان موقع و تاکنون ارزیابی‌ها نشان داد که نشانه‌ای از ورود به ترسالی حداقل براساس بارندگی‌های سال آبی ۹۷-۹۸ در دسترس نبوده و وقوع سیلاب و مشکلات ناشی از سیلاب و... «اجتناب‌ناپذیر» نبوده است. براساس بررسی‌های نگارنده موضوعی که عملیات میدانی مدیریت بحران را سخت و کند و طولانی می‌کرد، در بسیاری از استان‌های کشور نبود فرماندهی واحد و طول‌کشیدن اجرای تصمیم‌ها به‌دلیل نیاز به هماهنگ‌شدن چند نهاد مختلف با هم بود.

ادامه در صفحه ۱۳

دولت در لایحه بودجه ۹۹، درصدد انضباط مالی رسانه ملی برآمد

کاهش بودجه شورای نظارت بر صداوسیما

شرق: لایحه بودجه ۹۹ حوزه رسانه و ارتباطات جمعی نشان می‌دهد با وجودی که دولت تلاش کرده است از سهم صداوسیما در بودجه سال آینده، بکاهد، اما در کنار آن در تعدیل‌ها، بودجه نظارت بر صداوسیما را هم کاهش داده است. در جزئیات آن باید گفت بودجه پراکنده صداوسیما از بخش‌های مختلف، هزارو ۸۷۸ میلیارد تومان اعتبارات فصل رسانه، دوهزارو ۲۰۰ میلیارد تومان به‌عنوان درآمد اختصاصی، ۵۰ میلیارد تومان تأدیه بدهی و همچنین سه‌هزارو ۶۷۸ میلیارد تومان از صندوق توسعه ملی در راستای اجرای ماده ۹۳ قانون برنامه ششم در نظر گرفته شده است که در مجموع هفت‌هزارو ۸۰۶ میلیارد تومان را نشان می‌دهد که البته در یک بررسی کلی مطابق با محاسبات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، مجموع اعتبارات صداوسیما در لایحه پیشنهادی سال ۱۳۹۹ در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۳۹۸ به میزان ۲.۹۵ درصد و معادل ۱۱۲ میلیارد تومان کاهش داشته است. همچنین بودجه شورای نظارت بر صداوسیما پنج درصد کاهش یافته است.

به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، حدود دوهزارو ۳۰۰ میلیارد تومان برای فصل رسانه در نظر گرفته شده است. این مبلغ حدود ۲۴ درصد از اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری است. کل اعتبارات برنامه‌های فصل رسانه (جاری و عمرانی) نسبت به مصوب سال ۱۳۹۸، ۴.۶ درصد و اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی برنامه‌های حوزه رسانه در این لایحه نیز نسبت به مصوب سال ۱۳۹۸ به‌ترتیب ۴.۳ و ۹.۹ درصد کاهش داشته است. بررسی دو حکم پیش‌بینی‌شده در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بیانگر آن است که دولت در اجرای تکلیف مندرج در ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه مفاد قانون را رعایت نکرده است.

رویکردی دوگانه در بودجه صداوسیما

بودجه عمومی سازمان صداوسیما در ردیف ۲۸۳۵۰۰ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۵.۵ درصد کاهش یافته و در عوض در سقف درآمدهای اختصاصی این رسانه ۱۰ درصد افزایش مشاهده می‌شود. این افزایش می‌تواند سبب رواج مصرف‌گرایی، فاصله‌گرفتن از مأموریت‌ها و رسالت‌های صداوسیما، حرکت به سمت کالایی‌شدن مخاطب و لطمه به اعتماد عمومی نسبت به سازمان و تبدیل‌شدن این سازمان به یک بنگاه تبلیغاتی- اقتصادی سودآور شود.

کاهش ۵ درصدی بودجه شورای نظارت بر صداوسیما

در برنامه‌های مربوط به صداوسیما، رویکرد دولت تشدید انضباط مالی سازمان بوده است تا جایی‌که در فعالیت‌های سازمان، تفکیک اعتبارات فعالیت‌های مربوط به تولید از پخش صورت گرفته که این موضوع قابلیت اجرائی ندارد. به این ترتیب، اعتبارات هزینه‌ای این شورا حدود پنج درصد کاهش و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن تغییری نداشته است و درمجموع بودجه این شورا حدود پنج درصد کاهش را نشان می‌دهد.

افزایش ۱۰ درصدی سقف درآمدهای اختصاصی صداوسیما

افزون بر این، درباره بودجه صداوسیما باید توجه داشت علاوه بر مبلغ هزارو ۸۷۸ میلیارد تومان اعتبارات فصل رسانه برای این سازمان اعتباری بالغ بر دوهزارو ۲۰۰ میلیارد تومان به‌عنوان درآمد اختصاصی برای این سازمان برآورد شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۱۰ درصد افزایش یافته است. همچنین در ردیف‌های متفرقه بابت تأدیه بدهی سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران مبلغ ۵۰ میلیارد تومان برای خدمات سیگنال‌رسانی، ارتباطی و سرویس‌های دریافتی شرکت ارتباطات زیرساخت پیش‌بینی شده است.

کاهش سهم صداوسیما از صندوق توسعه ملی

مطلب قابل توجه دیگر درباره بودجه صداوسیما آن است که به موجب ماده ۹۳ قانون برنامه ششم، دولت مکلف بود حداقل ۰.۷ درصد از بودجه عمومی را برای صداوسیما لحاظ کند و تخصیص دهد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مبلغ فوق از بودجه عمومی دولت معادل سه هزارو ۹۴۶ میلیارد تومان خواهد شد، درحالی‌که مجموع کمک دولت در ردیف اصلی و از محل صندوق توسعه ملی (موضوع بند «هـ» تبصره «۴» لایحه بودجه معادل مبلغ ۱۵۰ میلیون یورو) به صداوسیما در این لایحه سه هزارو ۶۷۸ میلیارد تومان است که نسبت به تکلیف دولت مقرر در ماده ۹۳ قانون برنامه ششم توسعه حدود ۲۶۸ میلیارد تومان کاهش دارد.

بودجه ۶ هزار میلیاردی نصیب صداوسیما می‌شود

بنابراین مجموع اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای سازمان صداوسیما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور شامل اعتبارات جاری، عمرانی، ارزی، اختصاصی و متفرقه حدود پنج هزارو ۹۲۸ میلیارد تومان است. درخصوص جبران کسری بودجه صداوسیما باید توجه داشت اگرچه در بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، بستر مناسبی برای افزایش منابع مالی سازمان صداوسیما از محل بودجه عمومی دولت ایجاد شده و آیین‌نامه اجرائی این بند، به وسیله چندین دستگاه تهیه شده و به تصویب هیئت وزیران رسیده است و تاکنون حدود ۱۶۸ میلیارد تومان اعتبار به مرحله عقد قرارداد با دستگاه‌های اجرائی نیز رسیده است، با وجود این، درباره تحقق همه اعتبارات پیش‌بینی‌شده در این بند تردید وجود دارد. مطابق عملکرد این موضوع تاکنون فقط ۹ میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان از طریق ۱۶ دستگاه اجرائی به حساب صداوسیما واریز شده است.

در بررسی کلی، مجموع اعتبارات صداوسیما در لایحه پیشنهادی سال ۱۳۹۹ در مقایسه با بودجه مصوب سال ۱۳۹۸ به میزان ۲.۹۵ درصد و معادل ۱۱۲ میلیارد تومان کاهش داشته است.

رشد چشمگیر بودجه خبرگزاری جمهوری اسلامی

در بخش برنامه‌های رسانه‌ای، برنامه مربوط به خبرگزاری جمهوری اسلامی با رویکرد افزایشی تنظیم شده و اعتبارات آن رشد چشمگیری داشته است. اعتبارات خبرگزاری جمهوری اسلامی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۲۱.۴۶ درصد رشد داشته که بیشترین درصد افزایش اعتبار در میان دستگاه‌های حوزه رسانه است. اعتبارات خبرگزاری جمهوری اسلامی ۵.۴۵ درصد کل اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه است.

درخصوص برنامه‌های ذیل این دستگاه ضمن اینکه انتظار می‌رود تفکیک اعتبارات «انتشار نشریات خبرگزاری جمهوری اسلامی» از دیگر مطبوعات شفافیت مالی این برنامه را افزایش دهد، نگرانی‌هایی را هم ایجاد کرده است، چراکه وقتی نهاد مطبوعاتی ذیل دولت بودجه مجزا داشته باشد، دولت کمتر ترغیب به حمایت از دیگر مطبوعات خواهد شد. نکته منفی دیگر اینکه امکان عدم کنترل هزینه‌های این برنامه نیز وجود دارد، چراکه ممکن است نهاد فوق طرح‌های توسعه‌ای غیرضرور تعریف کرده و بالطبع حجم و بودجه آن نیز هرساله افزایش یابد. چنان‌که از ابتدای تعریف این برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ تاکنون رشدی حدود ۶۹ درصدی داشته است.

کاهش ۱۷ درصدی سهم فعالیت‌های دیجیتال

از جمله نقاط ضعف لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه رسانه، کم‌توجهی به برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال است، به‌طوری‌که اعتبارات آن حدود ۱۷ درصد نسبت به قانون بودجه سال قبل کاهش یافته است. این در حالی است که با رشد استفاده شهروندان از رسانه‌های اجتماعی دیجیتال و افزایش آسیب‌های فرهنگی - اجتماعی این رسانه‌ها، اهتمام بیشتر دولت به ساماندهی این فضا و تأمین محتوای فرهنگی مناسب با آن امری ضروری است.

رشد ۵ درصدی بودجه خبرگزاری دانشجویان ایران

اعتبارات هزینه‌ای این خبرگزاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون سال ۱۳۹۸، حدود ۴.۸۹ درصد رشد و اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای آن نسبت به قانون سال ۱۳۹۸ تغییری نداشته است. درمجموع، کل بودجه این خبرگزاری حدود ۴.۸۱ درصد رشد پیدا کرده است. ذکر این نکته ضروری است که اعتبارات این خبرگزاری از محل جهاد دانشگاهی در قالب کمک به خبرگزاری دانشجویان ایران تأمین می‌شود و ۱.۱۵ درصد کل اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ اعتبارات خبرگزاری دانشجویان از محل برنامه «تولید، حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری» به مبلغ ۲۶ میلیارد و ۱۴۵ میلیون تومان اعتبار جاری و عمرانی برای این دستگاه پیش‌بینی شده است.

حذف برخی برنامه‌های ذیل فصل رسانه

برنامه تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال از جمله برنامه‌هایی است که برای نخستین‌بار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با اعتباری معادل ۳۵۰ میلیون تومان ایجاد و کل اعتبارات آن برای حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی منظور شد. بررسی روند شکل‌گیری و تخصیص اعتبار به این برنامه نشان می‌دهد، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مبلغ یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان اعتبار برای این برنامه پیش‌بینی شده که نسبت به مصوب سال ۱۳۹۶ به میزان ۱۳۱ درصد رشد داشته است و کل این اعتبار به حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی اختصاص می‌یافت. در قانون سال ۱۳۹۸ نیز این برنامه با رقمی حدود یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان به حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی اختصاص داشته، ولی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور حذف شده است. همچنین برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات نیز حذف شده است.

سهم دستگاه‌های مختلف از محل اعتبارات فصل رسانه

حدود ۱۸۷۸ میلیارد تومان	صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
حدود ۲۵۵ میلیارد تومان	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
حدود ۱۲۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان	خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)
حدود ۲۶ میلیارد تومان	خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)
حدود ۶ میلیارد تومان	شورای نظارت بر صداوسیما
مبلغ ۱ میلیارد تومان	خبرگزاری خانه ملت
مبلغ ۷۰۰ میلیون تومان	کتابخانه آیت‌الله مرعشی‌نجفی

کارشناسان از اثرات اعمال محدودیت‌های تجاری بر اقتصاد ایران سخن گفتند

زایش فساد در بستر تحریم‌ها

شرق: مطالعات انجام‌شده در اتاق بازرگانی تهران نشان می‌دهد با اعمال دو دوره تحریم، شاخص‌های اقتصادی ایران با افت مواجه شده است و در بستر این تحریم‌ها، فساد در کشور توسعه پیدا کرده است. آن‌طور که مطالعه مریم خزاعی، معاون بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران نشان می‌دهد، در شرایط تحریم نفوذ مسائل غیراقتصادی به حوزه‌های اقتصادی بیشتر شده و به عدم پاسخ‌گویی و تضعیف شفافیت‌ها دامن زده شده است. وحید شقاقی‌شهری، کارشناس اقتصادی نیز در گفت‌وگو با «شرق» بروز فساد در شرایط تحریم را به دلیل نیاز به دورزدن تحریم‌ها امری اجتناب‌ناپذیر توصیف می‌کند اما او بر این باور است که دامنه بروز فساد متغیر و تا حدودی قابل کنترل است. مریم خزاعی، معاون بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران در نشست سیزدهم کمیسیون «حمایت قضائی و مبارزه با فساد» اتاق تهران به بررسی آثار تحریم‌ها بر اقتصاد ایران و زمینه‌های بروز فساد می‌پردازد. بر اساس مطالبی که او در قالب پاورپوینت در این نشست ارائه می‌کند، روند تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت در دوره اول تحریم‌ها که از سال ۸۹ آغاز شده است، از ۶۱۸ هزار میلیارد تومان به ۵۸۵ هزار میلیارد تومان رسیده است. در دوره دوم تحریم هم که از سال ۹۶ آغاز می‌شود- درحالی‌که بعد از تحریم‌های دور اول روند تولید ناخالص رو به رشد بوده است- مجدد این شاخص به سمت نزولی‌شدن پیش می‌رود و در سال ۹۸ به ۵۹۸ هزار میلیارد تومان می‌رسد. خزاعی ادامه می‌دهد: روند رشد اقتصادی نیز در دور اول تحریم‌ها در سال ۹۱ به منفی ۷.۷ و در سال ۹۲ به منفی ۰.۳ می‌رسد. این شاخص در دور دوم تحریم‌ها در سال ۹۷ به منفی ۴.۷ و در سال ۹۸ به منفی ۹.۵ می‌رسد. روند سالانه تورم که در ابتدای دور اول تحریم‌ها حدود ۱۲.۳ درصد است، در انتهای این دوره به ۳۴.۷ درصد می‌رسد. در شرایطی که نرخ تورم تا آغاز دور دوم تحریم‌ها روندی نزولی طی می‌کند، در ابتدای دور دوم تحریم‌ها نرخ تورم به ۹.۶ درصد می‌رسد. این رقم در سال ۹۸ روی نقطه ۳۵.۷ درصد توقف می‌کند. معاون بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران اضافه می‌کند: روند ثابت نرخ ارز-تومان برای یک دلار در ابتدای دور اول تحریم‌ها از ۱.۱۰۳ به ۲.۴۸۳ در انتهای دور اول تحریم‌ها می‌رسد. این روند به‌صورت روبه‌رشد در ابتدای دور دوم تحریم‌ها به عدد ۳.۴۳۸ می‌رسد و در سال ۹۸ این شاخص ۵.۰۱۲ است. روند سالانه سرانه حقیقی تولید ناخالص داخلی هم در دو دوره تحریمی روندی نزولی به خود می‌گیرد. او می‌گوید: روند سالانه امتیاز ایران در نماگر کنترل فساد شاخص حکمرانی خوب بانک جهانی در سال ۲۰۱۰ به ۱۷.۶ و در سال ۲۰۱۱ به ۲۰.۴ می‌رسد. رتبه ایران در نماگر کنترل فساد شاخص حکمرانی خوب بانک جهانی نیز در سال ۲۰۱۰ به ۱۷۱ می‌رسد. نماگر اختلال ناشی از اثرات مالیات و یارانه‌ها بر رقابت ایران در سال ۲۰۱۹ براساس گزارش مجمع جهانی اقتصاد با افت ۲۲ پله‌ای از رتبه ۱۰۸ به ۱۳۰ با کاهش حدود هفت‌واحدی امتیاز می‌رسد. نماگر رقابت‌پذیری داخلی ایران در سال ۲۰۱۹ نیز بر اساس گزارش مجمع جهانی اقتصاد با افت هشت‌پله‌ای از رتبه ۱۱۱ به ۱۱۹ با کاهش حدود یک‌واحدی امتیاز می‌رسد.

توسعه فساد در کشورهای تحت تحریم

بر اساس ارائه خزاعی، با استناد به مقاله «تأثیر تحریم‌های اقتصادی بر فساد در کشورهای هدف؛ مطالعه بین کشوری» اعلام شده است که کشورهایی که هدف تحریم‌های اقتصادی قرار گرفته‌اند، فاسدتر از کشورهایی هستند که در همان زمان مشابه تحریم‌ها را تجربه نکرده‌اند. همچنین، این تحقیق نشان می‌دهد که کشورهایی که تحت تحریم اقتصادی گسترده قرار گرفته‌اند، فاسدتر از کشورهای تحت تحریم جزئی اقتصادی هستند. او در ادامه با استناد به یافته‌های مقاله «اثر تحریم‌های اقتصادی بر اقتصاد غیررسمی» عنوان می‌کند: تحریم‌های اقتصادی اندازه سرانه اقتصاد سایه را حدود ۹ درصد افزایش می‌دهد. نتیجه این مطالعه حاکی از آن است که تأثیر تحریم‌های با پشتیبانی بالای بین‌المللی، بیشتر است. تحریم‌ها همچنین فساد مربوط به جمع‌آوری مالیات، قراردادهای عمومی و تجارت را افزایش می‌دهد. معاون بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران با بیان اینکه فساد مجموعه‌ای از مشکلات نهادی است که رفع آن نیز به اصلاحات نهادی نیاز دارد، دو عامل اصلی عادی‌شدن فساد در اقتصادها را که در برخی کتب و منابع به آن اشاره شده است انحصار و رشوه‌خواری عنوان می‌کند.

تضعیف شفافیت در ایران

به گفته خزاعی تحریم‌ها علیه ایران عوامل ایجاد فساد در کشور را تشدید کرده است و به نفوذ مسائل غیر اقتصادی به حوزه‌های اقتصادی و عدم پاسخ‌گویی و تضعیف شفافیت‌ها دامن زده است. خزاعی در ادامه به برخی مصادیق افزایش فساد در کشور به دنبال اعمال تحریم‌ها، اشاره می‌کند و عدم واردات کالا به‌رغم تخصیص ارز، افزایش ورودی پرونده‌های قاچاق، افزایش پرونده‌های قضائی در چند سال اخیر و اخلال در نظام ارزی کشور را از جمله آن برشمرد. او سپس به برخی روش‌های مقابله و برخورد با فساد اشاره می‌کند و حذف انحصارات و افزایش رقابت‌پذیری، حکمرانی خوب و همچنین رعایت حقوق مالکیت بخش خصوصی را از جمله راهکارهای اصلاحات ضدفساد عنوان می‌کند. به گفته خزاعی، در مسیر مقابله با فساد، در بخش عمومی باید رویکرد اقتصاد بازار، ساده‌سازی و افزایش شفافیت قوانین و مقررات، کاهش تعداد سازمان‌های متولی نظارت و پرهیز از کنترل‌های موازی و منطقی‌کردن اختیارات آن، مورد توجه قرار گیرد. معاون بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران همچنین، اعمال حاکمیت شرکتی در بنگاه‌ها و هماهنگی و همکاری بیشتر بنگاه‌ها در راستای پرهیز از رقابت‌های مخرب و توجه به منافع ملی و گروهی را از رویکردهای مقابله با فساد در حوزه بخش خصوصی عنوان می‌کند.

افزایش مفرهای رانت و فساد با دورزدن تحریم

وحید شقاقی‌شهری، کارشناس اقتصادی نیز در گفت‌وگو با «شرق» فرضیه مطرح‌شده از سوی کارشناسان اتاق بازرگانی را می‌پذیرد. او می‌گوید: تحریم‌ها فساد و رانت را تشدید می‌کند و دلیلش هم این است که ما در شرایط تحریم تلاش می‌کنیم که یک‌جوری تحریم‌ها را دور بزنیم، ولی در شرایط دورزدن آن، تمرکزگرایی را همچنان حفظ می‌کنیم. به‌این‌ترتیب مفرها برای توزیع رانت و فساد بیشتر می‌شود. شقاقی‌شهری برای تشریح نظر خود تصمیم اردیبهشت‌ماه سال ۹۷ دولت را به‌عنوان مثال مطرح می‌کند. او ادامه می‌دهد: دولت در اولین تصمیم خود بحث ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی را اعلام کرد. روی این رقم پافشاری هم کرد، اما بعد از آن چون نتوانست این ارز را حفظ کند، نظام ارزی کشور به یک نظام ارزی سه‌نرخی شامل ارز نیمایی، چهارهزارو ۲۰۰ تومانی و آزاد شد. این مسئله رانت و فساد گسترده‌ای در اقتصاد ایران ایجاد کرد. این کارشناس اقتصادی اضافه می‌کند: وقتی تحریم‌ها شروع می‌شود، متأسفانه ما به سمت نظام چندنرخی ارز می‌رویم. نظام تعرفه‌گذاری به سمت دورزدن تحریم‌ها با مکانیسم‌های غیرشفاف می‌رود و اینجا چون ما آن بحث اصلاحات نهادی و ساختاری را انجام نداده‌ایم، عدم شفافیت گسترش می‌یابد و فساد و رانت ایجاد می‌شود. او بیان می‌کند: قبل از تحریم‌ها به دلیل اینکه منابع ارزی به واسطه صادرات کافی بود، صرفا یک ارز بازار آزاد داشتیم. در یک نظام تک‌نرخی، شاهد رانت و فساد نیستیم. رانت و فساد زمانی ایجاد می‌شود که به سمت نظام چندنرخی ارز می‌رویم. شقاقی‌شهری درباره اثر دورزدن تحریم‌ها بر فساد و رانت می‌گوید: در شرایطی که بستر دورزدن تحریم‌ها شفاف نیست، طبیعی است که زمینه ایجاد رانت و فساد فراهم شود. بابک زنجانی نمونه‌ای از تلاش برای دورزدن تحریم‌هاست، ولی تعداد این افراد ممکن است خیلی بیشتر شود، زیرا مجبور هستید برای دورزدن تحریم‌ها کار را به شرکت‌های واسط بدهید، زیرا دولت نمی‌تواند پیشقدم شود. در نتیجه انتخاب افراد واسطه هم شبهه‌ناک می‌شود و در نهایت فساد و رانت رخ می‌دهد.

ایجاد رانت اطلاعات با تشدید تحریم‌ها

این کارشناس اقتصادی عنوان می‌کند: تحریم که شدت می‌گیرد، اقتصاد پیش‌بینی‌ناپذیر می‌شود و دولت برای مدیریت اقتصاد شروع به تصمیم‌گیری شبانه یا تصمیم‌گیری سریع برای مدیریت اقتصاد می‌کند. در چنین شرایطی رانت اطلاعات شکل می‌گیرد. او اضافه می‌کند: در یک اقتصاد باثبات و پیش‌بینی‌پذیر رانت اطلاعات وجود ندارد، ولی وقتی نوسانات شدت می‌گیرد و دولت در حوزه‌های مختلف برای مدیریت شروع به تغییر رویه‌ها، قوانین و مقررات به منظور مدیریت اقتصاد در شرایط تحریم می‌کند، رانت اطلاعات شکل می‌گیرد. شقاقی‌شهری سخنان خود را با ارائه یک مثال ادامه داده و می‌گوید: مثلا اگر کسی بداند که سه ماه بعد به دلیل تحریم‌ها، دولت از صادرات و واردات کالایی جلوگیری خواهد کرد، می‌تواند از این رانت استفاده کرده و سودهای کلان ببرد. او ادامه می‌دهد: در شرایط تحریم، تصمیمات شبانه و آنی اتخاذ می‌شود و وقتی می‌خواهند این تصمیمات را بگیرند، هر گروهی از این اخبار سریع‌تر باخبر شود، کلی منافع جابه‌جا می‌شود که نامش رانت اطلاعات است. رانت اطلاعات در یک اقتصاد شفاف و باثبات وجود ندارد. این کارشناس اقتصادی یادآور می‌شود: تحریم، رانت ایجاد نمی‌کند، ولی به واسطه گسترش بی‌ثباتی، موجب ایجاد رانت اطلاعات می‌شود. ما جلوی تحریم‌ها را نمی‌توانیم بگیریم، چون تحریم‌ها از سوی کشور دیگری اعمال می‌شود، ولی اگر ساختارها و فرایندها به نحوی تعریف شود که موجب توزیع رانت و فساد در کشور نشود، تا حد امکان از تصمیمات و سیاست‌گذاری‌های مخرب و پیش‌بینی‌ناپذیر جلوگیری کنیم و بحث تمرکززدایی در سیاست‌گذاری را در پیش بگیریم، بخشی از مشکلات حل می‌شود. او ادامه می‌دهد: اگر برای جلوگیری از گلوگاه‌های فساد دولت الکترونیک را پیاده کنیم، میز کارشناسی برای تصمیم‌گیری در زمینه توزیع ارز چهار هزار و ۲۰۰ تومانی را به صورت منصفانه تعیین کنیم و اجازه دهیم شفافیت گسترش یابد و نظارت‌ها را تقویت و از تصمیمات شبانه و مخرب خودداری کنیم، تا حدودی می‌توانیم جلوی فساد را بگیریم. شقاقی‌شهری تأکید می‌کند: تحریم تا حدی می‌تواند اقتصاد را تحت‌تأثیر قرار دهد، ولی دامنه آن متفاوت است. اگر هوشمند عمل شود، میزان فساد و رانت کاهش می‌یابد.

خبر

بورس تعطیل شد

● بازار سرمایه امروز دوشنبه ۱۶ دی‌ماه به دلیل تعطیلی استان تهران به منظور حضور اقشار مردم در مراسم تشییع پیکر سردار شهید قاسم سلیمانی تعطیل است. با توجه به مراسم تشییع پیکر سردار شهید قاسم سلیمانی در روز دوشنبه و تعطیلی استان تهران، یاسر فلاح، مدیر روابط عمومی سازمان بورس و اوراق بهادار به ایسنا گفت: بازار سرمایه دوشنبه به دلیل حضور اقشار مردم برای حضور در مراسم تشییع پیکر شهید قاسم سلیمانی تعطیل است. وی در پاسخ به این سؤال که تعطیلی این بازار برای چه مدت خواهد بود، پاسخ داد: بازار سرمایه فقط دوشنبه تعطیل است و از روز سه‌شنبه مجددا به کار خود ادامه می‌دهد.

قیمت سکه طرح جدید به ۴ میلیون و ۹۷۰ هزار تومان رسید

● قیمت هر قطعه سکه تمام‌بهار آزادی طرح جدید، یکشنبه ۱۵ دی ۹۸ در معاملات بازار آزاد تهران به چهارمیلیون و ۹۷۰ هزار تومان رسید. به گزارش مهر، قیمت هر قطعه سکه تمام‌بهار آزادی طرح جدید ۱۵ دی ۹۸ در معاملات بازار آزاد تهران به چهارمیلیون و ۹۷۰ هزار تومان رسید. همچنین هر قطعه سکه تمام بهار آزادی طرح قدیم چهارمیلیون و ۹۰۰ هزار تومان، نیم‌سکه دومیلیون و ۵۲۰ هزار تومان، ربع سکه یک‌میلیون و ۵۶۰ هزار تومان و سکه یک گرمی ۹۴۰ هزار تومان است.

دلار به ۱۳ هزارو ۳۳۰ تومان رسید

● قیمت دلار آمریکا (اسکناس)، دیروز یکشنبه ۱۵ دی ۹۸ در صرافی‌های بانکی با ۵۰ تومان کاهش نسبت به روز شنبه به ۱۳ هزارو ۳۳۰ تومان رسید. به گزارش مهر، قیمت دلار آمریکا (اسکناس)، دیروز یکشنبه ۱۵ دی ۹۸ در صرافی‌های بانکی با ۵۰ تومان کاهش نسبت به روز شنبه به ۱۳هزارو ۳۳۰ تومان بود. در عین حال، هر دلار آمریکا (اسکناس) برای خرید نیز ۱۳ هزارو ۲۳۰ تومان بود.

شکست دوباره معامله‌گران فردایی در بازار ارز

● روز شنبه اگرچه معامله‌گران فردایی، سودای گرانی ارز را در سر می‌پروراندند و در مقاطعی از روز تلاش آنها به افزایش نرخ تا ۱۴ هزارو ۲۵۰ تومان هم منجر شد، اما روز گذشته با حضور قوی بازارساز، نرخ شکست. به گزارش مهر، بازار ارز در روز شنبه با برخی نوسانات و تحولاتی همراه بود که دوباره، کورسوی امیدی را در دل دلالان و معامله‌گران فردایی مبنی بر جهش نرخ ارز روشن کرد. دلالان در معاملات فردایی تلاش کردند نرخ جهش‌گونه‌ای را بر بازار تحمیل کرده و حتی در مقاطعی از روز نیز موفق شدند قیمت را تا مرز ۱۴ هزارو ۲۵۰ تومان هم بالا ببرند. این تلاش معامله‌گران فردایی در غیاب صرافی‌های بانکی و حضور پرقدرت بازارساز در بازار حواله و اسکناس بود که توانست نرخ را دچار نوسان کند؛ اما با گشای